



A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szombaton 16. Decemb. 1787.

F. Ts. és Királyi Rendelések 's más Tudositások.

Udgy ezen hónapnak 5-dikén költ, F. Udvari Ren-
delésnek ereje fzerént, a' zabnak és árpá-
nak Magyar-orzágról más F. Ts. Német Tartomá-
nyokba való ki-vitele keménnyen meg-tiltatott. Ez
az Alfó Austriai Kormányozó-szék által ki-hirdete-
tett, hogy ki-ki előre gondólkozhassék ezeknek má-
fut lehető meg-szerzésekéről. Béts 6. Dec. 1787.
Bétsben edgy Országos Véka Buzának 60 — 75,
a' Rosnak 43 — 48, az Árpának 30 — 42, a' Zab-
nak 25 — 29 garas az árra, és a' kenyér nagyon
H h h h h kezd

kezd itt-is kitsinyedni. A' napokban edgy-néhány Magyar-orfzági Pólgárokkal találkozván Bétsben edgy valaki, azt kérdi töllek: mi ujság othon Földi? Jéj Uram! felel az edgyik, fokot beszéllenek; de nem tudhattuk igaz-é, vagy nem? azt mondhattuk, hogy annyi Katona van az Országunkban, hogy ha azok 2 esztendeig ott ülnek, és a' termés tsak ollyon léfzen mint két esztendők alatt vólt, nem fok Buzát hozunk Bétsbe; biz a' Német nem hánnya a' hajába a' lisztet, hanem meg-eszi. — Nem fokkal ez előtt Magyar-orfzágra nézve a' következendő rendelés tétetett közönségesé: — 1.) Hogy az Hivatal-béli Tiszttségekre senki fel-ne vétetődjék, a' kinek illendő Bizonyság-levele a' Tanulo-hellynek Elöll-Jároitól nintsen, az iránt, hogy a' Törvény-béli és kivált a' Pólitikára tartózó tudományokat rendszeren ki tanulván, illendöképpen meg-visgáltatott. 2.) A' mi a' jelen-való időtt illeti, meg-engedi O Felsége, hogy azok-is az elő-menetel-alóll ki-ne rekezfetsenek, a' kiknek ugyan a' meg-nevezett Bizonyság-levelek nintsen, de már magoknak az hivataloknak szórgalmatós föllytatása által eddig-elé, gyakorlást és a' tiszttségekre elég alkalmaságót szerezte nek. — 3.) Minthogy a' mint minden hivatalra való készület, ugy a' Törvényre való készület-is fel-tészi a' *Filozofjának* tanulását: ez fzerént nem bótsáttathatik addig senki amazóknak tanulására, mig Bizonyság-levele által meg-nem mutatya, hogy erre már az előtt illendő szórgalmatofságát fordította. A' Prótestánfók el-bótsáttatnak a' Törvény-tanulásra az Univerfitásnál-is, az Academiáknál ha mutatnak Bizonyság-levelet arról, hogy a' magók Tanuló-hellyeken a' Filozoffiát tanulták. — 4.) Hogy pedig az illyen módon el-készült ifjaknak, és a' kik magók viseletek 's erköltsők

tsők által másók között ki-tettzettenek, semmi hátra maradások ne legyen elő-menetelekben; erre nézve köteleztetnek a' K. Tudomány-béli Igazgatók az ilyen ifjaknak neveit minden Oskólai esztendőnek végén a' K. Komissáriusoknak, kiknek Kerületében azok hivatalt viselni szándékoznak, által adni. Erre köteleztetnek az Univerfitás Igazgatói-is. Az ifjak neveinek ezen Katalógúfisa el-fog küldetni, a' mint az említett Tudomány-béli ugy az Univerfitások Igazgatóitól-is, az Ország-béli Fő Igazgató-Székhez, innét pedig a' F. K. Magyar-orzági és Erdélyi Udvari Cantzelláriához, melly katalógusban fel-jegyeztetve kell lenni annak-is, hogy ez vagy amaz ifjú, mellyik Fő Ispánnál vagyon be-jelentetve; kinek szórofs kötelefsége a' lészzen, hogy a' nála jelentetett ifjakat a' Vármegye mellett való gyakoroltatásra mindenek felett bótsáfsa, és a' hivataloknak ki-osztásában azoknak előmozdittására leg-inkább vigyázzón. — 5.) A' ki-ósztott hivatalók Laistrómában legyen edgy különös rubrika, mellyben az jegyeztesék-fel, hogy vallyon az előbför tisztségre lépett személly Oskólai 's meg-visgáláskór kapótt Bizonyáság-levelét, 's mitsóda Tanító-hellyről, vagy pedig már az előtt tett szolgálattyának érdemét, annak neme szerént, tudta e' mutatni: erre kell vigyázni a' Tartomány Fő Igazgató-Székinek-is. — 6.) Ezen F. Rendelésnek valamint a' Tartományban minden felé közönségesen, ugy minden Tanuló-helyeken ki-kell hirdettetni, hogy a' tanuló ifjuság megtudhassá hogy ennek-utánna az elő menetelnek fundamentóma, edgyedül a' jó erkölts és a' szörgalmatós tanulás lészzen.

Az a' mód, mellyről a' közönséges Levelek előre beszéllenek, mely-szerént a' Muszka és Török



közt kezdődött háborúnak le-kellene tétetődni, éppen olyan külömb külömb-féle, a' mennyi-féle irotól be-fzéltek: három rend-bélit ezek közzül ide tészünk igen röviden. Némelyek ezt mondják, hogy Au-
striának fel-tétele a' volna Frantzia-orzággal meg-ed-
gyezölög, hogy a' Török mondana-le minden ki-
vanságáról *Kriméához* és *Géorgiához*, és a' mellett
engedné által a' Tsászárnának Otzakovt az ott körül
való Tartómánnyal edjütt elég tételül, azért, hogy
a' hadakozást ő kezdette amazzal. Austria ellenben
ajánlya magát arra, hogy edgy 2 Millionyi eszten-
dönként való summának néki a' Töröktől való fize-
téféért, a' Töröknek minden Europai Tartományaira
nézve, mind *Kezes*, Frantzia-orzággal edjütt felelne.
Némellyek ugy velekednek, hogy Frantzia-ország e-
zen punktum mellett munkálódná a' békefséget, hogy
a' két ellenkező Tsászári Biródalom közt 1786-ban
tétetett edgyezés ujja tökéletesen erőfsittetnék-meg:
a' F. Római Tsászár pedig, végye magára az az iránt
való feleletet, mint fejjebb-is vala, hogy a' Török
békefségben birhattya minden Európai Országait,
mellyért ez fizessen a' Tsászárnak 6 esztendő alatt
12 Millio Piástert. Erről meg-lehet jegyezni, hogy
ha igaz lenne, ez-által a' Frantzia Udvar nem e-
gyébre tzelöz hanem, hogy a' Muszka Udvart örö-
kösön el-lántzolhasa attól, hogy a' Török Udvarhoz
valami uj kivanságót formálhasson. Vagynak har-
madszor olyanók-is, kik azt erőfsik, hogy a' Péter-
vári Udvar, edgy Kúrirja által ajánlotta volna a'
Töröknek, hogy a' békefségre nézve a' két követke-
zendő fel-tételekre álljon réa. 1-ször, hogy Kri-
méáról önként mondjon-le, és a' Tsászárnának elég
hasznos kereskedést engedjen: 2-ször, hogy a' Ro-
mai Tsászárnak hadi költségét meg-fizetvén, az ő Bi-
ró-



ródalmainak a' Török Biródalmaival való határi rendelkezésenek-ki. Mind ezek pedig a' Frantzia, Anglus és Prussús Udvarok kezefsége mellett mennye- nek véghez. Látni való melly bizontalanók mind ezen dolgok: várjuk hát azoknak végét illendő várakozással. ez meg-jegyzésre méltó, hogy a' F. Tsászárnak készületei olyan nagyok, a' millyenekre mostonság nem emlékeznek. Azt modják, hogy tsak az eddig való költsége-is többre ment már 12 Mil- lio Forintnál. Valami Konstantzinápollyi ujjabb ma- gános levelek azt erősítik, hogy távól vagyón a' Török Udvar attól, hogy leg-kissebb gondolatyában-is lenne Kriméát a' Tsászárnénak engedni; sőt keményen meg-határozva vagyón az iránt-is, hogy a' Tsászárnak se engedjen leg-kissebbet-is még tsak a' határ dolgában- is. Nem várhattjuk hát ezen hir-szerént, hogy a' Török a' békefséges ajánlásokat mind addig bé-végye, míg némely ütközetekben jobban-is meg-nem rontatik: melly dológ az itt Bétsbe minden felöll öszve jö- vő tudofittások szerént, már olyan közzel-is láttá- tik lenni, hogy minden órán fontos történeteket re- mélhetünk az olvasásra. — A' Bukkovinai Ts. és K. Tábor olyan készzen mondatik lenni, hogy a' már oda közelített G. G. Anhalttól vezéreltetett Muszka Táborral, akár melly munkára mindenkor edgybe foglaltathatik. — A' Bosniai Bafa azt a' parantsolatot vette volt valamivel ez előtt, hogy 30 ezered magával Oláh-ország felé indullyón: most pedig hirtelen más ezzel ellenkező rendelés érkezett hozzá, hogy az Országból fohóvá se mennyen, szün- telen készzen állyon, hogy akár mely időben oda in- dulhasson az hová parantsoltatik: kétség kívül ve- tzik észre a' szomszédók, hogy az Austriai Sergek- től formáltatott Kordon, egyéb helyett-is szolgál- hat.



hat. — Erről a' Kordonrol, edgy Bukkovinában lévő Tiszt Urnak velekedéseiről érkezett tudósításban, a' többek között ezt-is olvassuk, — *ha Kordon, ugyan Kordon.* — A' Lengyelek között ismét ujúl az a' hir, hogy *Varsovban* edgy Muszka Printz fogna a' Katholika Vallásban neveltetni. Ez az, a' mi a' Lengyelek nagy részének leg-nagyobb nyughatatlan-sága a' jelen való időben. Edgy rész a' Prufsushoz más a' Frantziához fojamodnék jó szivvel, az ezen dológ által előre el-nézett tzelnek meg-akadályoztat-hatására; némellyek nem jó szivvel fognak még a' Török ellen-is a' Tsászárné mellett: meg válik mi leszsz a' fok bizontalanságnak vége. — A' Kolosvári Levelekből azt ertjük, hogy minden Erdélyben lévő Oskolákhoz olly parantsolat érkezett, mely-fzerént azok a' Tanuló ifjak, kik a' Székely Lovasfereg Zászlója alá, mint született Katonák, bé-vagynak irva, haza hivattatnak. — A' Székes - Fejérvárt *Grofot*, Debretzenben pedig *Kurirt* jádzott *Török* nevü Keresztény, a' múlt napokban kötve hazaték Bétsbe, és olly helyre téteték, hól a' nap nem fog a' szemébe sütni. — A' kegyelmes Monárkhának 2 minapi jeles tselekedeteit beszéli a' Bétsi Közönség: Itt a' Kenyérsütök drágaságot akarván bé-hozni, minthogy a' Monárkha azt nekik nem engedi, kén-telenségből sütik a' kenyeret és nem mindennek szok-tanak pénzért-is adni; azért — az ugy nevezett Vi-denben kotsizván-ki ő Felsége, edgy Kenyérsütőnek háza előtt a' szegénységnek igen nagy fokoságát szem-leli; kérdi: mi bajok vólna? Felséges Tsászár! fe-lelének ezek, pénzünkért sem akar ezen süttö kenye-ret adni! le-száll a' Monárkha a' kotfiról és a' kenye-ret a' népnek maga minden pénz-nélkül ki-osztván ezt mondá: én fogok ezért a' néknek meg-fizetni.



A' mint Frantzia-országnek hitele allándóbb fundamentomón u. m. az Országnek igen jó fekvésén, annak magában származó tulajdon jóvair és a' népnek bővségén vagyón fúndáltatva: ugy igaz az, hogy Angliának hitele egyedül a' lakófoknak kereskedésbéli szórgalmatoságóktól függesztetett-fel; melly dolog amazóknál főkkal változandóbb lévén, nem tsuda, ha némelleyek ugy itélnek-is, hogy Frantzia-országót, kevés esztendőnyi jó Pólgári-gazdaság erőslábra állithatná. Most-is nagyobb adótság fekszik Anglián mind Frantzia-orzágon: igen nevezetes pedig az, hogy az elsőnek adótsága allandó, a' midőn az utólsónak minden adótságai ollyon régúla szerént vagynak fel-vétetve, hogy az azokról való interefsel edjütt maga az adótság-is el-múlik, mikor a' költsön-adó meg-hal. Most-is ezen bölts régula a' Királynak plámma: ezen a' módon akarja azon költsön pénznek, melyről fellyebb irtunk, fel-fzedését a' Parlamentum által meg-erősittetni. Ha a' dolog közönségesen bé-vétetődik, öt esztendők főgnak el-telni, az egész sümmának fel-vétele alatt: 1788-ra 110 — 1789-re 100 — 1790-re 90 — 1791-re 80 — 1792-re pedig 70 Milliók rendeltettek a' Király tettzéfe szerént a' költsön fel-vételre. Hogy pedig ollyanók tanáltafsanak, kik illyen nagy süm-mát fel-adni bátorkodjanak, ugy láttzik, hogy a' Frantzia Pólitika a' *Nántesi Végezésnek* meg-ujjítása által akarja véghez vinni, mellyen a' Fő-Minister Brienne Ur egész erővel munkálodik: a' Parlamentumnak fel-tétele mely alatt erre reá allani szándékozik ez az, ha t. i. a' Király le-móndona arról a' hatalómról, mely-szerént a' kit tettzik a' maga ugy nevezett *számkivetésbe küldő levele* által, számkivetésbe küldhet. Nem-is lenne, ugy itélnek közönségesen,



fen, a' Protestánsfókhoz való ezen keüvezés, a' költsön vétetendő pénzre nézve, haszón nélkül, kivált ha igaz, hogy az Hollándiából ki-költözött kisebb 's nagyobb mind két rendbéli személlyeknek száma 16-ezerre, a' külömb külömb-féle fekvő jószágoknak ára pedig, melyeket bizonyos Hollándiai Familiák Flándriába, Normándiába 's más parton való Tartományókba vásároltanak, 12 Milliora mennyen; és hogy mihent a' Prótestánsfók szabadsága Frantziaországban a' Nántesi végezés meg-erősítése által, felállittatik, 36 gazdag Familiák fognak minden vagyónókkal oda által költözni.

Frantziaországban edgy Oct. 17-kén költ rendelés által az ugy nevezett Klüni Barátok Szerzete eltöröltetett, ugy mind azonáltal hogy a' jelen lévő tagjai annak, a' Klastromoknak el-vétetett jövedelméből külön külön ki-fogják a' magok élelmekre szükséges mindennapi foldót kapni. —

Az Angliai Parlamentum 27-dik Nóvemberre öszve gyülvén el-kezdődött, a' midön a' Kirá y a' bé-vett rendtartás-szerént, hőszzas beszédet tart án, elé adta mely, szerentséfen tsendesedett légyenle az az egyenetlenség mely Anglia és Frantzia-országok között a' Hollándiai zenebona alkalmatofságával támódott volt; és hogy már a' jövendő-béli tartos békefségre mint edgy előre el-látni lehetne: ellenben ki-mutatta bizonyós panaszolkódása által azon kedvetlenségét-is, mell et benne Európának, a' Török és a' Tsászárné között támódott had által felhóntatott békefsége, gerjeszt. Ezen Parlamentum folyásáról mászzór többet.